

Karcinom prsu, epidemiologie, možnosti a novinky v diagnosticko léčebném programu

Vážení čtenáři, dostáváte do rukou číslo časopisu *Onkologie*, které je z větší části věnováno problematice karcinomu prsu. Zhoubné novotvary prsu jsou nejčastějším onkologickým onemocněním žen u nás. I když došlo ke stabilizaci incidence v nejfrekventovanější věkové skupině 45–69 let, a dále k poklesu úmrtnosti na toto onemocnění, tak vlivem časnější diagnózy a účinnější léčby dochází ke zvyšující se prevalenci. Karcinom prsu tak představuje značnou zdravotní zátěž české populace i zátěž pro celé zdravotnictví.

Od roku 2002 probíhá u nás státem garantovaný celoplošný skrínink, který je jedním z úspěchů české onkologie. Po zavedení skríninku došlo k vyššímu zastoupení časnějších klinických stadií a vzestupu incidence nádorů in situ. Od počátku skríninku pokrytí jeho cílové populace stoupl a v roce 2008 dosáhlo hodnoty 61,8 %. První z námi uveřejněných článků se zabývá komplexním popisem epidemiologické situace karcinomu prsu žen v České republice s ohledem na dopad probíhajícího organizovaného skríninku.

Vzhledem k vzestupu četnosti časnějších stadií nabývá na významu adjuvantní a neoadjuvantní léčba, která směřuje k možnosti úspěšné terapie a dlouhodobému přežití. Druhý článek našeho bloku se zabývá velmi podrobně a fundovaně adjuvantní a neoadjuvantní léčbou nepokročilého karcinomu prsu ve všech úsecích léčby.

Autorka (V. Čmejlová) podává přehled všech léčebných metod používaných v adjuvanci podle světových mezinárodních i našich doporučení

(NCCN, EU guidelines, Modrá kniha). Věnuje se pokrokům v léčbě chirurgické, radiační, chemické, hormonální i cílené.

Možnosti úspěšného odléčení a eventuálního vyléčení a dlouhodobého přežití s sebou nesou mnohá úskalí. Dochází ke zvýšení výše zmíněné prevalence, nebezpečí vzniku druhých primárních nádorů a ke vzniku pozdních poléčebných změn. Na všechny tyto nutné doprovodné jevy musí být připraveni všichni klinici pečující o úspěšně léčené nemocné, ale musí být připraven i celý zdravotnický systém. Systém musí totiž počítat se zvyšováním personálních, prostorových, přístrojových a samozřejmě z toho vyplývajících finančních zdrojů.

Díky racionálním léčebným přístupům a zlepšeným terapeutickým možnostem dochází k prodloužení života i u pacientek s původně pokročilým onemocněním. I když léčebný záměr nemůže být kurativní, tak výsledkem správně indikované terapie je dlouhé přežití s nádorem při zachované dobré kvalitě života. Nově zavedená léčebná schémata, a to zejména u triple negativního a HER2 negativního „luminal“ karcinomu, jsou dosud léčebným oříškem. Nepochybně jsou důležité probíhající studie, jejichž výsledky by mohly v budoucnu ovlivnit léčebnou strategii pokročilého karcinomu prsu.

Vzhledem k možnosti dlouhodobého přežití řady nemocných s karcinomem prsu se hledají takové léčebné způsoby a léčebné techniky, které by minimalizovaly pozdní poléčebné vedlejší účinky, a tak udržovaly co nejlepší kvalitu života. O to se snaží na poli radioterapie protonová léčba, která

chrání radiačně citlivé orgány, především srdce, příslušné cévy, plíce a druhostranný prs. O postavení protonové radioterapie v komplexním léčebném programu karcinomu prsu a jejích indikacích pojednává příslušná stať MUDr. Barbory Ondrové a kol. v tomto časopise.

Karcinom prsu se nevyskytuje jen u žen, ale i u mužů. Karcinom prsu u mužů je velmi neobvyklá diagnóza a u nás incidence činí 1,18/100 000 mužů ročně. V mnohém se podobá karcinomu prsu žen a v mnohém se odlišuje. O této diagnóze pojednává čtvrtá stať našeho souboru. Autoři porovnávají literární údaje s daty Národního onkologického registru a s vlastním materiálem. Na závěr navrhuji soustředění nemocných s touto málo frekventní chorobou na pracoviště, která disponují fundovaným personálním, terapeutickým i technickým zázemím.

Poslední článek naší série dokresluje problematiku mužského karcinomu prsu. Prostřednictvím případové studie popisuje neobvyklý průběh onemocnění s diseminací do skeletu po 23 letech od původní diagnózy.

Zde prezentovaný soubor pěti statí našich zkušených odborníků dává přehled o celém diagnosticko léčebném programu karcinomu prsu, podává obraz o jeho dynamice, o jeho pokroku a rýsujících se možných inovacích v budoucnu.

prof. MUDr. Jitka Abrahámová, DrSc.
Proton Therapy Center Czech, s. r. o.
Budínova 2437/1a, 180 00 Praha
jitka.abrahamova@email.cz